

Filipino

Ikatlong Markahan

Modyul 4- Ikaapat na Linggo

ALAMAT NG THAILAND:
Alamat ni Prinsesa Manorah

**Pang-abay na Pamanahon,
Panlunan at Pamaraan**

Panimula

Matapos mong pag-aralan ang maikling kuwentong “Sino ang Nagkaloob?” mula sa bansang Pakistan, maglakbay ka na naman sa makulay at mahiwagang daigdig ng Thailand.

Ang araling ito ay naglalaman ng “Alamat ni Prinsesa Manorah” mula sa Thailand na isinalin sa Filipino ni Dr. Romulo N. Peralta. Bahagi rin sa aralin ang pagtalakay sa mga salitang nagsasaad ng panahon (may pananda, walang pananda, at dalas) na makatutulong sa pag-unawa mo sa alamat na tatalakayin at sa pagsasalaysay.

Pagkatapos ng araling ito, ikaw ay inaasahang makapagsalaysay ng sariling likhang alamat. Gayundin, kung paano nakatutulong ang mga pang-abay na pamanahon, panlunan at pamaraan sa pagsulat at pagsasalaysay ng isang alamat.

MGA PINAKAMAHALAGANG KASANAYANG PAMPAGKATUTO (MELC)

F9PB-III-f-53 - Napatutunayan ang pagiging makatotohanan/di-makatotohanan ng akda.

F9PN-III-f-53 - Nabibigyang-kahulugan ang kilos, gawi at karakter ng mga tauhan batay sa usapang napakinggan.

F9WG-III-f-4 - Nagagamit ang mga pang-abay na pamanahon, panlunan, at pamaraan sa pagbuo ng alamat.

Subukin

Panuto: Basahin at unawain ang bawat katanungan at piliin ang titik ng tamang sagot batay sa hinihingi nito. Isulat ang sagot sa isang buong papel. (Huwag kalimutang isulat ang pangalan, taon, pangkat at bilang ng modyul.)

1. Maituturing na alamat ang isang kuwento kapag:
  - A. naganap ito sa mga tanyag na lugar
  - B. naglalaman ito ng makatotohanang pangyayari
  - C. nagsalaysay ng pinagmulan ng bagay, lugar o pangyayari
  - D. naglalahad ng patunay sa pinagmulan ng mga bagay-bagay
2. Piliin ang pangyayaring nagpapakita ng katangian ng alamat bilang akdang pampanitikan.
  - A. Ang pitong *kinnaree* ay kalahating babae at kalahating sisne.
  - B. Sa loob ng kagubatan, nakakubli ang maganda at kaaya-ayang lawa.
  - C. Ganun na lamang ang pagkaawa ng ibang mga kapatid ng prinsesa
  - D. Tiyak na matutuwa ang prinsipe at tuluyang mapapaibig ito sa prinsesa

Para sa bilang 3-4

Tukuyin kung aling akda nakahango ang mga pangyayari.

3. Dinalaw ng dalaga ang pook na pinagbaunan niya ng kamay ng binata at napansin niya ang isang halamang tumubo na may tila daliri.
  - A. Alamat ng Pinya
  - B. Alamat ng Mangga
  - C. Alamat ng Saging
  - D. Alamat ng Lanzones

4. Matapos mamatay ang binata, kinuha ng diwata ang puso niya at ibinaon sa bundok. Makalipas ang ilang panahon, tumubo at namunga ng hugis-puso ang puno.

A. Alamat ng Pinya
B. Alamat ng Makopa
C. Alamat ng Mangga
D. Alamat ng Lanzones

Para sa bilang 5-7

Tukuyin kung ano ang ipinapakita ng mga salita o parirala na nakasalungguhit

5. Ang mga Pilipino ay magigiliw sa mga bisitang dumarayo sa ating bansa.
A. gawi
B. karakter
C. kilos
D. pananaw
6. Madalas ang paghikab ni Lita habang siya ay kumukuha ng pagsusulit.
A. gawi
B. karakter
C. kilos
D. pananaw
7. Matigas ang loob ni Ambet sa pagtulong sa kaniyang mga kamag-anak.
A. gawi
B. karakter
C. kilos
D. pananaw
8. ***“Hindi natuwa ang dragon nang marinig ang balak ni Prahnbun.”*** Alin ang pang-abay sa pangungusap?
A. hindi
B. natuwa
C. marinig
D. nang
9. Ano ang ibang katawagan ng salitang sinalungguhitan sa bilang 8?
A. gusto
B. pakay
C. plano
D. minimithi

Para sa bilang 10-12

Tukuyin kung anong uring pang-abay na pamanahon ang nakasalungguhit sa pangungusap.

10. Simula nang matutong magsarili, siya’y naging responsableng bata.
A. walang pananda
B. payak na salita
C. may pananda
D. iniulit
11. Kanina pa kami naghihintay ng balita tungkol sa bagong *virus*.
A. may pananda
B. walang pananda
C. nagsasaad ng bagal
D. nagsasaad ng dalas
12. Araw-araw namamalengke sina Nanay at Tatay.
A. may pananda
B. walang pananda
C. nagsasaad ng bagal
D. nagsasaad ng dalas
13. ***Ang bawat bituin ay naging maputing munting bulaklak na sadyang napakatamis ng samyo. _____ noon, ang kaniyang mga bulaklak ay paborito ng mga tao, pangkuwintas sa mga dalaga at bisita at pang-alay sa mga Santa tuwing may okasyon.*** Anong salita ang maaaring ipuno na magiging pananda ng pang-abay na pamanahon?
A. Hanggang
B. Kaya
C. Mula
D. Kapag

Para sa bilang 14 at 15

Agad-agad niyang binili ang mga kagamitan sa pangangisda at ang kendi para sa anak. Ngunit sa kasamaang palad, nakalimutan niya ang ipinagbiling asawa na dapat bilhin. Naghalughog siya sa buong tindahan upang maalala lamang niya ang ipinabili ng asawa. Napansin ito ng tagapangalaga ng tindahan.

14. Alin ang pang-abay na panlunan ayon sa talata?

- A. sa pangangisda
- B. sa buong tindahan
- C. para sa anak
- D. sa kasamaang palad

15. Aling salita ang ginamit bilang pang-abay na pamaraan?

- A. napansin
- B. agad-agad
- C. dapat
- D. ipinagbili

Aralin

3.4

Alamat ni Prinsesa Manorah

Alamat - Thailand

Isinalin sa Filipino ni Dr. Romulo N. Peralta

(Una at Ikalawang Araw)

Alamin

Pagkatapos ng araling ito, ikaw ay inaasahang:

1. nasusuri ang akda ayon sa pagkabuo nito;
2. napatutunayan ang pagiging makatotohanan/di-makatotohanan ng akda;
3. nabibigyang-kahulugan ang kilos, gawi at karakter ng mga tauhan batay sa usapang napakinggan.

Balikan/Pagganyak

Bago ka tumungo sa bagong aralin, iyo munang sagutin ang susunod na gawain upang mataya ang iyong natutuhan sa nakaraang aralin.

Gawain 1. Ihambing Mo!

Panuto: Sa isang hiwalay na papel, sumulat ng pangyayaring nagpapakita ng tunggaliang tao vs. tao at tao vs. sarili mula sa akdang, "Sino ang Nagkaloob?" Gayahin ang pormat sa ibaba.

Tao vs. Tao

Tao vs. Sarili

Ang bawat lugar, bagay o mga pangyayari ay may kani-kaniyang katawagan o pangalan, ngunit alam mo ba kung ano ang pinagmulan ng mga katawagan o pangalang ito? Ito ay tinatawag nating alamat. Halina't basahin natin ito.

Alamat ni Prinsesa Manorah

(Isinalin sa Filipino Dr. Romulo N. Peralta)

Isang alamat na pasalin-salin sa iba't ibang panahon at henerasyon mula noong panahon ng Ayutthaya at nagbibigay-inspirasyon kay Haring Rama V ng Thailand.

Si Kinnaree Manorah ay isang prinsesa ng alamat ng Thai at ang pinakabata sa pitong anak na *kinnaree* ng Haring Prathum at Reynang Jantakinnaree. Siya ay nakatira sa maalamat na kaharian ng Bundok Grairat. Ang pitong *kinnaree* ay kalahating babae at kalahating sisne. Sila'y nakalilipad at nagagawang itago ang kani-kanilang pakpak kung kanilang nanaisin.

Sa loob ng kahariang Krairat (Grairat), nakatago ang kagubatan ng Himmaphan kung saan din namamahay ang mga nakatatatong na nilalang na hindi kilala sa daigdig ng mga tao. Sa loob ng kagubatan, nakakubli ang maganda at kaaya-ayang lawa kung saan ang pitong *kinnaree* ay masayang dumadalaw lalo na sa araw ng *Panarasi* (kalakihan ng buwan). Sa di-kalayuan ng lawa, nakatira ang isang ermitanyo na nagsasagawa ng kaniyang meditasyon.

Isang araw, napadako ang isang binata habang naglalakbay sa kagubatan ng Himmaphan. Siya ay si Prahnbun. Nakita niya ang pitong *kinnaree* na masayang nagtatampisaw sa ilog. Namangha siya sa nakabibighaning kagandahan ni Prinsesa Manorah. Naisip niya na kung mahuhuli niya ang prinsesa, dadalhin niya ito kay Prinsipe Suton, ang anak ng Haring Artityawong at Reyna Jantaivee ng Udon Panjah. Tiyak na matutuwa ang prinsipe at tuluyang mapapaibig ito sa prinsesa. Ngunit naitanong niya sa sarili kung paano niya ito mahuhuli.

Alam ni Prahnbun na may ermitanyong nakatira sa malapit ng kagubatan. Pinuntahan niya ito upang magpatulong sa kaniyang balak. Sinabi sa kaniya ng ermitanyo na napakahirap ang manghuli ng *kinnaree* dahil agad-agad itong lumilipad kapag tinatakot. Ngunit naisip ng ermitanyo na may isang dragon na nakatira sa pinakasulok-sulkan ng kagubatan na maaaring makatulong sa kanila. Nagpasalamat ang binata sa ermitanyo at nagmamadaling lumisan upang hanapin ang dragon.

Hindi natuwa ang dragon nang marinig ang balak ni Prahnbun, ngunit napapayag din itong bigyan niya si Prahnbun ng makapangyarihang lubid na siyang panghuhuli niya kay Prinsesa Manorah. Nagpasalamat ang binata at patakpong

umalis na dala-dala ang makapangyarihang lubid at patagong tinungo ang ilog kung saan naglalaro ang mga *kinnaree*.

Habang abala sa paglalaro ang mga *kinnaree*, inihagis ni Prahnbun ang lubid at matagumpay na nahuli si Prinsesa Manorah. Ganun na lamang ang pagkaawa ng ibang mga kapatid ng prinsesa. Ngunit sila'y walang nagawa kundi agad-agad na lumipad dahil sa takot na sila rin ay paghuhulihin.

Itinali nang mahigpit ni Prahnbun ang pakpak ni Prinsesa Manorah upang hindi makawala at tuluyang madala pabalik sa Udon Panjah at maibigay kay Prinsipe Suton na noo'y naglalakbay rin sakay sa kabayo papunta sa kagubatan. Nakasalubong niya si Prahnbun dala-dala si Prinsesa Manorah. Agad-agad na naakit sa kagandahan ni Prinsesa Manorah ang prinsipe.

Nang isalaysay ni Prahnbun kay Prinsipe Suton ang dahilan kung bakit niya hinuli at dinala ang prinsesa sa harap niya, nagpasalamat ang prinsipe at binayaran siya nito ng napakalaking halaga.

Nagbalik ang prinsipe sa kaniyang palasyo dala-dala si Prinsesa Manorah kung saan umusbong ang isang tunay na pag-ibig sa isa't isa. Nang sabihin ng prinsipe sa kaniyang inang prinsesa at amang hari ang buong pangyayari, masayang-masaya sila at agad-agad nagbalak na magsagawa ng kasal para kina Prinsipe Suton at Prinsesa Manorah.

Bumalik sila sa palasyo ng Udon Panjah kung saan isinagawa ang kasal at tuluyang namuhay nang masaya't matiwasay habambuhay.

Suriin/Talakayin

Alam mo ba na ...

Ang kuwento ni Prinsesa Manorah ay isang alamat mula sa pinanggalingang bansa nito. Ang **alamat** o *legend* sa wikang Ingles ay tumatalakay sa pinagmulan ng isang bagay, lugar, pangyayari o katawagan na maaaring kathang-isip lamang o may bahid ng **katotohanan**.

Ito ay isang uri ng kuwentong nagsasalaysay tungkol sa pinagmulan ng mga bagay-bagay at ng mga pangyayaring mayroong pinagbatayan sa kasaysayan. Kaugnay ang alamat ng mga mito at kuwentong-bayan. Ang salitang alamat ay panumbas sa salitang, "*legendus*" ng wikang Latin at "*legend*" ng wikang Ingles na ang ibig sabihin ay "upang mabasa."

Nang dahil sa pandarayuhan ng ating mga ninuno at noo'y wala pang sistema ng panulat, ito ay nagpasalin-salin na lamang.

Binabati kita! Ngayon naman ay alamin mo ang mahahalagang impormasyong magpapayabong pa sa iyong kaalaman at pinag-aaralan ukol sa alamat. Narito at basahin mo nang may pang-unawa.

Ang mga akdang pampanitikan tulad ng mga alamat at pabula ay nagtataglay ng mga pangyayari na masasabing malayo sa katotohanan. Ito ay sa dahilang ang mga akdang ito ay nabibilang sa tinatawag na fiction o kathang-isip lamang. Ngunit hindi maikakaila na bagama't ito ay mula sa mayamang imahinasyon ng may-akda nito, mayroon pa ring mabibilang na mga pangyayari o mga ideya na kinababakasan ng katotohanan.

Makatotohanan ang akda kung ito ay naglalahad ng mga pangyayari o ideya na totoong nangyari sa realidad at may mga katibayan na at napatunayan na ito. Samantala, masasabing **di-makatotohanan** ang isang akda kung sa kalahatan nito ay may mga pangyayaring hindi halos mapaniwalaan tulad ng mga kababalaghan at paggamit ng mga tauhang immortal o walang kamatayan.

Isaisip

Ang alamat ay isang uri ng panitikan na nagkukwento tungkol sa mga pinagmulan ng mga bagay-bagay sa daigdig. Karaniwang nagsasalaysay ang mga ito ng mga pangyayari hinggil sa tunay na mga tao at pook na may pinagbabatayan sa kasaysayan. Kaugnay ang alamat ng mga mito at kuwentong bayan.

Isagawa

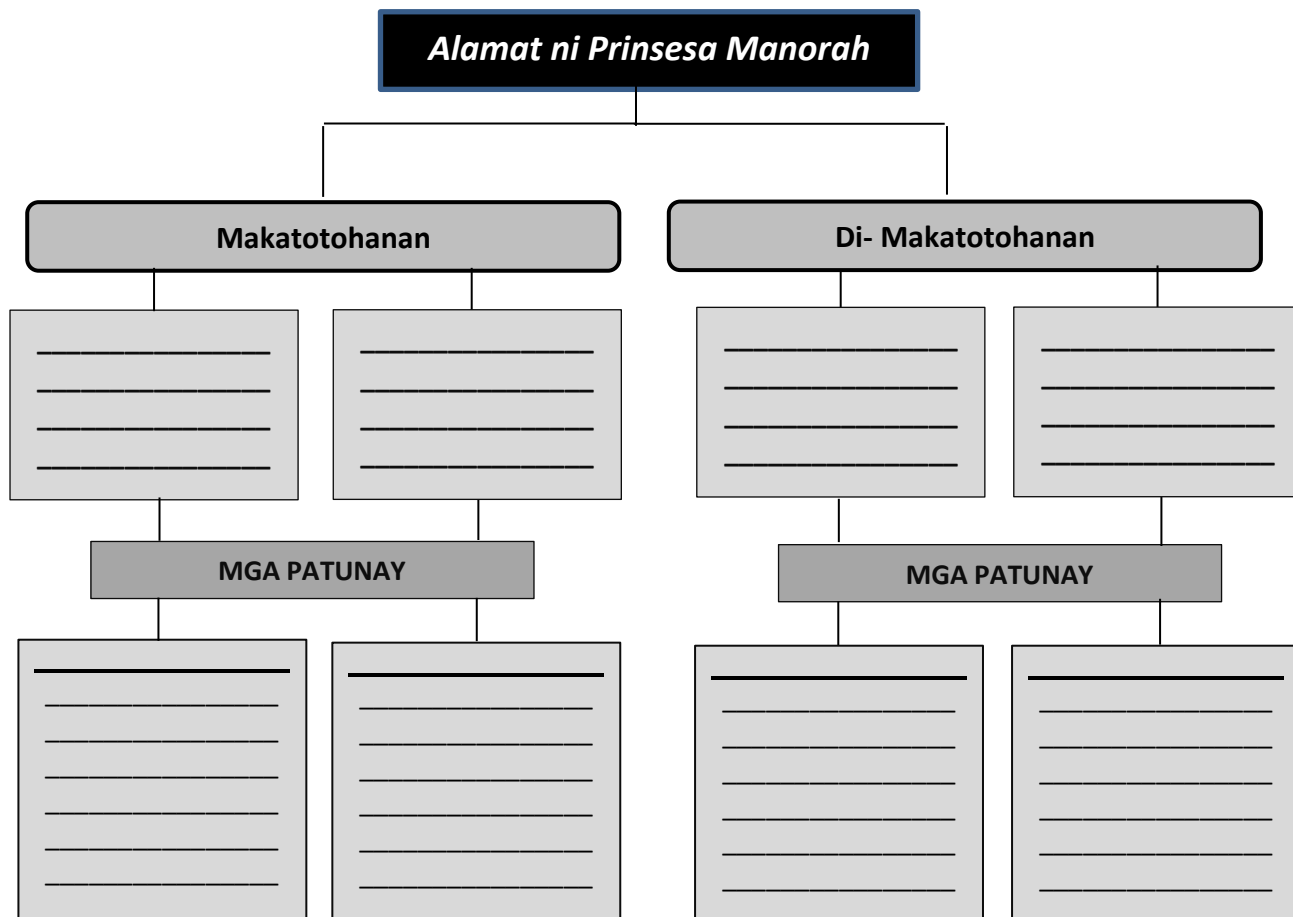
Gawain 2. Paghawan ng Sagabal

Panuto: Ayusin ang mga ginulo/pinaghalo-halong letra para mabuo ang mga salitang naglalarawan sa pahayag. Pagkatapos ay gamitin ito sa pangungusap.

1. Babaeng kalahating sisne at kalahating tao (INKANERE) = _____
2. Kabilugan ng buwan (ISARANAP) = _____
3. Balak (LPONA) = _____
4. Matiwasay (HIMTAIK) = _____
5. Isang taong asetiko o naninirahang mag-isa (MITERAYON) = _____

Gawain 3. Patunayan Mo!

Panuto: Balikan ang binasang alamat. Isulat sa loob ng grapikong pantulong ang mga makatotohanan at 'di makatotohanang pangyayaring naganap sa akda at bigyan ito ng mga patunay. Gayahin ang pormat at sagutin sa hiwalay na papel.

Gawain 4. Pag-unawa sa Binasa

Panuto: Basahin at unawain ang mga sumusunod na katanungan. Isulat sa hiwalay na papel ang iyong kasagutan.

1. Tungkol saan ang alamat na iyong binasa?
_____
2. Paano sinimulan ng manunulat ang alamat?
_____
3. Bakit gustong hulihin ni Prahnbun si Prinsesa Manorah?
_____
4. Ano ang naging reaksiyon ni Prinsipe Suton nang makita si Prinsesa Manorah?
_____
5. Paano ito winakasan?
_____
6. Masasalamatin ba ang kultura ng Thailand sa alamat na iyong binasa? Ipaliwanag.
_____
7. Makatotohanan ba o 'di makatotohanan ang mga pangyayari sa akda? Pangatuwiran ang iyong sagot.
_____

Pagyamanin/Karagdagang Gawain

Mahusay! Naibahagi mo ang iyong kaalaman sa iyong binasang alamat. Ngayon naman ay alamin mo pa ang dagdag na mahalagang impormasyong magpapayabong sa iyong kaalaman at pinag-aaralan ukol sa alamat. Narito at basahin mo nang may pang-unawa.

Ano ang tinatawag na kilos, gawi, at karakter?

Ang **kilos** ay kasingkahulugan ng gawa o paggawa, aktuwal na kasanayan, o pagsasabuhay. Ang mga adhikain, pagpapahalaga, motibo, iniisip at pagkatao ng isa ay makikita sa mismong ikinikilos at ginagawa. Nagiging produkto ang kilos ng kung ano ang nasa loob ng isang indibidwal.

Ang **gawi** ay tumutukoy sa mga pang-araw-araw na nakasanayan ng isang tao o grupo ng mga tao. Sa tagal at sa dami ng mga gumagawa ng isang gawi ay maaaring maisama na ito sa kultura at tradisyon ng mga tao sa isang lugar.

Ang **karakter** (o pag-uugali) ng isang tauhan ay ang paraan kung paano siya nag-iisip, kumikilos at nagpapasya batay sa papel na ginagampanan o binibigyang-buhay.

Gawain 5. Punan Mo Ako!

Panuto: Kilalanin ang mga tauhan ng binasang “Alamat ni Prinsesa Manorah” at bigyang-kahulugan ang kanilang kilos, gawi at karakter batay sa usapang napakinggan. Gayahin ang pormat sa hiwalay na papel at isulat ang iyong sagot sa loob ng grapikong pantulong.
(Ang halimbawang mga sagot ay iyong gabay.)

Napakinggang Pahayag	Tauhang Binabanggit	Pagbibigay-kahulugan sa:		
		Kilos	Gawi	Karakter
Alamat ni Prinsesa Manorah				
HALIMBAWA: Naisip niya na kung mahuhuli niya ang prinsesa, dadalhin niya ito kay Prinsipe Sutton, ang anak ng Haring Artityawong at Reyna Jantaivee ng Udon Panjah.	Prahnbun	paghuli sa prinsesa	paglalakbay sa gubat	madiskarteng tao
1. Agad-agad siyang naakit sa kagandahan ni Prinsesa Manorah.				

2. Ang pinakabata sa pitong anak na <i>kinnaree</i> ng Haring Prathum at Reynang Janta <i>kinnaree</i> .				
3. “Napakahirap ang manghuli ng <i>kinnaree</i> dahil agad-agad itong lumilipad kapag tinatakot.”				
4. Hindi natuwa nang marinig ang balak ni Prahnbun, ngunit napapayag din itong bigyan niya si Prahnbun ng makapangyarihang lubid na siyang ipanghuhuli niya kay Prinsesa Manorah.				

(Ikatlo at Ikaapat na Araw)

Alamin

Pagkatapos ng araling ito, ikaw ay inaasahang:

1. nakikilala ang mga uri ng pang-abay;
2. natutukoy ang kahalagahan pang-abay sa pagbuo ng alamat;
3. nagagamit ang mga pang-abay na pamanahon, panlunan, at pamaraan sa pagbuo ng alamat.

Balikan

Gawain 6. Alalahanin Mo!

Panuto: Ibigay ang hinihinging kasagutan ng mga sumusunod na tanong hinggil nabasang akda.

- _____ 1. Saang bansa nagmula ang binasang alamat?
- _____ 2. Sino ang nagsalin ng kwento sa Tagalog?
- _____ 3. Kailan naganap ang kwento base sa kapanahunan ng haring namuno?
- _____ 4. Sino ang pangunahing tauhan nito?
- _____ 5. Pang-ilan si Prinsesa Manorah sa mga magkakapatid na *kinnaree*?
- _____ 6. Binatang napadako sa kagubatan at nakita ang pitong *kinnaree*.
- _____ 7. Siya ang ‘di sumang-ayon sa plano ni Prahnbun.
- _____ 8. Nahingan ng tulong ni Prahnbun upang maisagawa ang balak nito.
- _____ 9. Bagay na ginamit ni Prahnbun upang mahuli si *Kinnaree* Manorah.
- _____ 10. Pinagkaloob ni Prahnbun si Prinsesa Manorah sa kanya at agad naman siyang naakit dito.

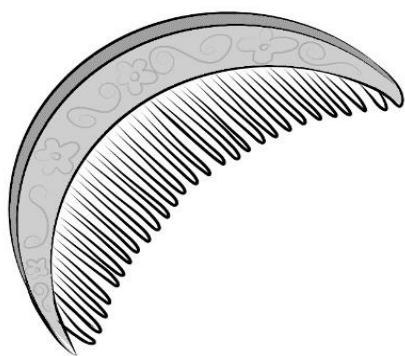

Tuklasin

Upang matiyak kung alam mo na kung paano naiiba ang alamat sa iba pang uri ng panitikan, basahin mo ang isa pang halimbawa ng alamat mula sa Laos ng Timog-Silangang Asya.

Ang Buwang Hugis-Suklay

(Isinalin sa Filipino ni Dr. Romulo N. Peralta)

Noong unang panahon, may isang mangingisda na nagpaalam sa kaniyang asawa na lumuwas sa kabayanan upang mamili ng mga gamit sa pangingisda.

Nagpabili ang kaniyang asawa ng kendi para sa kaniyang anak na lalaki, at isang suklay na hugis buwan.

Sinabi ng kaniyang asawa na upang hindi niya makalimutan, tumingala lamang siya sa kalangitan at makikita niya ang buwang hugis-suklay.

Sa araw na iyon, ang buwan ay talaga namang magsisimula nang maging hugis-suklay.

Nagsimulang humayo ang mangingisda at matapos ang maraming araw at gabi ng paglalakbay, narating niya ang kabayanan.

Agad-agad niyang binili ang mga kagamitan sa pangingisda at ang kendi para sa anak. Ngunit sa kasamaang palad, nakalimutan niya ang ipinagbiling asawa na dapat bilhin. Naghalughog siya sa buong tindahan upang maalala lamang niya ang ipinabili ng asawa. Napansin ito ng tagapangalaga ng tindahan.

“Maaari ko po ba kayong tulungan?”, tanong ng tagapangalaga sa mangingisda.

“Hinahanap ko ang ipinabibili ng aking mahal na asawa.” tugon naman niya.

“Pampapula ho ba ng labi?”

“Hindi.”

“Pitaka?”

“Hindi rin.”

“Unan?”

“Unan? Naaalala ko na! Sinabi niyang tumingala ako sa buwan.” Masayang tugon ng mangingisda. (Sa orihinal na teksto, ginamit ang salitang *spoon* upang magkasintunog sa *moon*. Sa salin na ito, ginamit ng tagapagsalin ang salitang unan upang maging magkasintunog sa salitang buwan.)

Tumingala ang tagapangalaga at nakita ang bilog na bilog na buwan na siya ring nakita ng mangingisda sa kaniyang pagdating sa kabayanan mula sa mahabang paglalakbay.

“Alam ko na. Makikipagpustahan ako sa ‘yo. Ito ang gusto ng asawa mong bilhin mo para sa kaniya,” panghahamon ng tagabantay ng tindahan.

Agad-agad na inilagay ng tagabantay ang bilog na bagay sa isang supot. Binayaran ito ng mangingisda at lumisan.

Sa kaniyang pagdating, nadatnan niya ang nag-aabang niyang asawa, anak, ang kaniyang ina at ama.

“Kumuha ka ng kendi,” ang sabi niya sa kaniyang anak.

“Natandaan mo ba kung anong ipinabili ko sa ‘yo?’, ang tanong ng kaniyang asawa.

Masayang itinuro ng mangingisda ang lukbutan na kinalalagyan ng kaniyang binili para sa asawa.

“Wala naman dito ang suklay na hugis-buwan,” pasigaw na sabi ng asawa.

Lumapit ang mangingisda sa kinalalagyan ng lukbutan, dinukot ang supot at inabot sa asawa.

Pinunit ng asawa ang supot at nakita ang sarili sa salamin kasabay ng panghahamak.

Ganoon na lamang ang pagkabigla ng mangingisda sa naging reaksiyon ng asawa.

“Bakit ka nagdala ng mia noi? Ito’y isang pang-aalipusta!” pasigaw ng asawa.

(Ang *mia noi* ay mga salitang Lao na katumbas ng pangalawang asawa na mas bata sa unang asawa. Ito’y bahagi ng lipunang Thai at Lao.)

Hinablot ng ina ng lalaki ang salamin at nagwika.

“Nakakadiri ka nga. Nagdala ka ng mia noi, na napakatanda na at nangungulubot pa. Paano mo ito nagagawa?”

Tumayo ang kaniyang anak na noo’y nakaupo malapit sa kaniyang lola at hinablot ang salamin.

“Lolo, tingnan ninyo. Kinuha niya ang aking kendi at kinakain pa.” pagalit na sabi ng bata.

“Tingnan ko nga ang masamang taong ito.” Hinablot ng lolo ang salamin mula sa bata.

“Iniismiran pa ako ng kontrabidang ito! Sasaksakin ko nga ng aking patalim.”

Inilapag sa sahig ng lolo ang salamin at inundayan ng saksak.

“Sasaksakin din niya ako!” sigaw ng lolo.

Nang makita ito ng lolo, siya’y galit na galit na sinaksak ang salamin at tuluyang nabasag.

“Ngayon ay hindi ka na makagagambala pa sa kahit sino!” ang sabi ng lolo.

Gawain 7: Pag-unawa sa Binasa

Panuto: Basahin at unawain ang mga sumusunod na katanungan. Isulat sa sagutang papel ang iyong kasagutan.

1. Bakit tinawag na hugis-suklay ang buwan?
2. Saan patungo ang mangingisda at ano ang ipinabibili sa kanya ng kanyang asawa at anak?
3. Ano ang dahilan ng pagkakagulo ng mag-anak? Ilahad.
4. Ano-ano ang mga kaugaliang ipinakita ng bawat karakter?
5. Magtala ng mga gawi, kilos, at karakter ng mga tauhan na nabanggit sa akda.

Suriin/Talakayin

Nagustuhan mo ba ang kuwentong, “Ang Buwang Hugis Suklay”? Napansin mo ba ang mga salitang ginamit dito? Alam mo ba kung ano ang naitulong nito upang maayos na mabuo ang isang alamat? Ang mga salitang ito ay tinatawag na Pang-abay.

Ngayon ay mas palalawakin pa natin ang iyong kaalaman tungkol sa pang-abay at iba’t ibang uri nito. Halika’t simulan mo na!

Ano ang Pang-abay?

Ang **pang-abay** ay bahagi ng pananalitang nagbibigay-turing sa pandiwa, pang-uri, o kapwa pang-abay.

Mga Uri ng Pang-abay:

1. **Pang-abay na Pamanahon** – nagsasaad kung kailan naganap, nagaganap o magaganap ang kilos na taglay ng isang pandiwa sa pangungusap. Mayroon itong tatlong (3) uri: may pananda, walang pananda, at nagsasaad ng dalas.

May Pananda

(nang, sa, noon, kung, kapag, tuwing, buhat, mula, umpisa, hanggang)

Mga Halimbawa:

- a. Kung ngayon na aalis ang mangingisda, tiyak aabutan na siya ng dilim sa daan.
- b. Kailangan niyang mangisda tuwing umaga upang sila’y may maulam.
- c. Umpisa kahapon hanggang ikapitong araw ay walang pagod niyang nilakbay ang daan patungo sa kabayanan.

Walang Pananda

(kahapon, kanina, ngayon, mamaya, bukas)

Mga Halimbawa:

- a. Kahapon nagpaalam ang mangingisda sa kanyang asawa upang lumuwas sa kabayanan.
- b. Tinulungan kanina ng tagabantay ng tindahan ang mangingisda.
- c. Mamaya na lamang kukunin ng babae ang pasalubong na dala ng kaniyang asawa.

Nagsasaad ng Dalas

(araw-araw, tuwing, taon-taon, buwan-buwan)

Mga Halimbawa:

- a. Lumuluwas buwan-buwan sa kabayanan ang mangingisda upang mamili ng mga kagamitan.
- b. Tuwing titingnan ng mga kaanak ng mangingisda ang salamin ay nagtataka ito sa nakikita.

2. Pang-abay na Panlunan – nagsasaad ng lugar kung saan naganap ang pangyayari.

Ito ay nagsasabi kung saan ginawa, ginagawa, at gagawin ang kilos sa pangungusap. Tumutukoy rin ito sa pook na pinangyarihan o pangyayarihan ng kilos.

Ilan sa mga halimbawa ng pananda sa pang-abay na panlunan ang mga salitang sa, kina o kay.

Samantala, ginagamit ang sa kapag ang kasunod ay isang pangngalang pambalana o isang panghalip. Ang kay at kina naman ay ginagamit kapag ang kasunod ay pangngalang pantangi ng isang tao.

Mga Halimbawa:

- a. Lumuwas sa kabayanan ang ermitanyo upang mamili ng gamit sa pangisingisda.
- b. Nag-alok ng tulong ang tagapangalaga sa mangingisda.
- c. Sa Laos nagmula ang alamat na “Ang Buwang Hugis Suklay”.

3. Pang-abay na Pamaraan – naglalarawan kung paano naganap, nagaganap, o magaganap ang kilos na ipinahahayag.

Ilan sa mga panandang ginagamit upang matukoy ang mga pang-abay na pamaraan ay ang: nang, na, at -ng.

Mga Halimbawa:

- a. Naglakbay nang matagal ang mangingisda papuntang kabayanan.
- b. Agad-agad na binili ng mangingisda ang kanyang kagamitan at ang ipinabili ng asawa.
- c. Masayang itinuro ng mangingisda ang lukbutan na kinalalagyan ng kanyang binili para sa asawa.

Natukoy mo na rin ang gamit at kahalagahan ng mga pang-abay na pamanahon, panlunan at pamaraan sa pagsasalaysay ng alamat. Ngayon ay kailangan nating matiyak ang lawak ng iyong natutuhan.

Isagawa

Gawain 8. Tukuyin Mo!

- A. **Panuto:** Balikan ang “Alamat ni Prinsesa Manorah” at kumopya ng sampung pangungusap na kinapapalooban ng mga pang-abay. Tukuyin ang mga pang-abay sa pamamagitan ng pagbibilog nito.
- B. **Panuto:** Isulat sa unang hanay ang mga pang-abay na binilugan sa naunang gawain. Sa kabilang hanay naman isulat ang uri nito.

Pang-abay	Uri ng Pang-abay

C. Isalaysay Mo!

Panuto: Magbasa ng isang alamat na may pagkakatatulad sa mga nabasang akda.

Gamit ang story ladder, ilahad ang banghay ng mga pangyayari nito gamit ang mga pang-abay na nasa loob ng kahon sa Gawain 8B. Gumamit ng hiwalay na papel para dito.

WAKAS:
GITNA:
SIMULA:
Pamagat ng alamat:

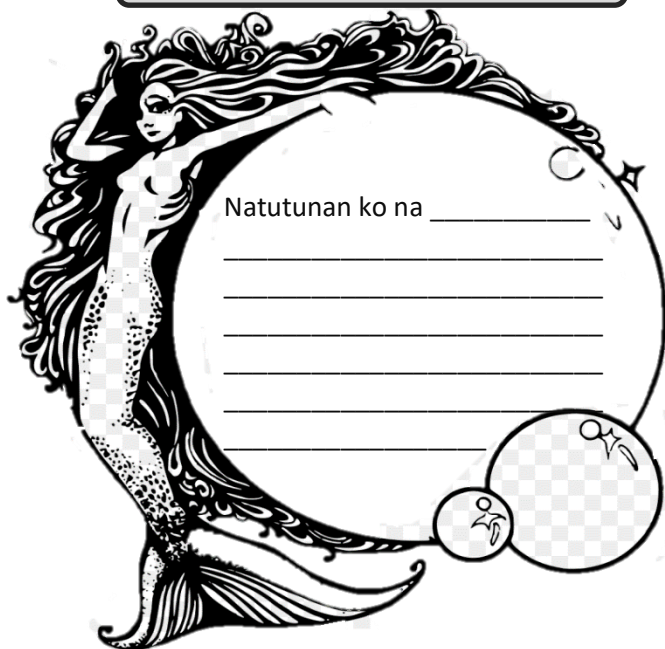

Isaisip

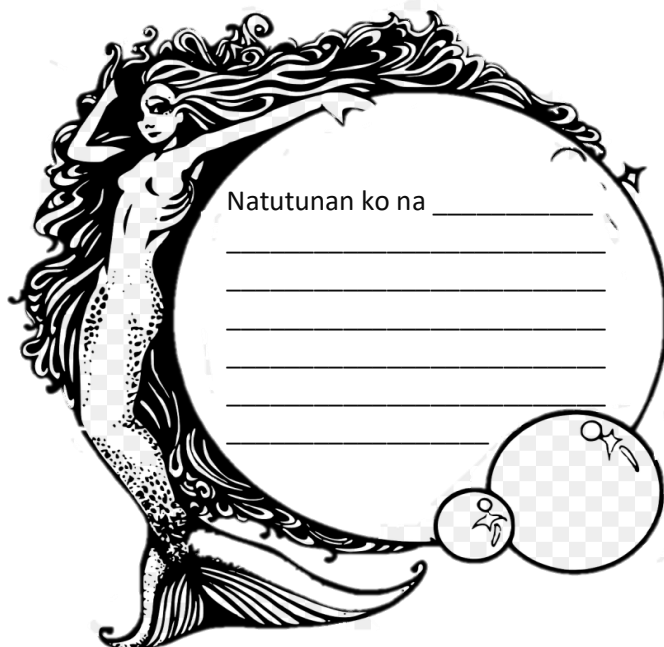
Ang isang akda gaya ng alamat ay kapupulutan ng aral o leksiyon na maaaring maging gabay mo sa iyong buhay. Sa gawaing ito ay tiyak kong mapatitibay mo ang mga aral na iyong natutuhan sa mga akdang iyong nabasa/napakinggan.

Panuto: Punan ang mga puwang sa ibaba ng mga aral o kaalamang nakapukaw sa iyong isipan. Gawin ito sa hiwalay na papel.

Alamat ng Prinsesa Manorah

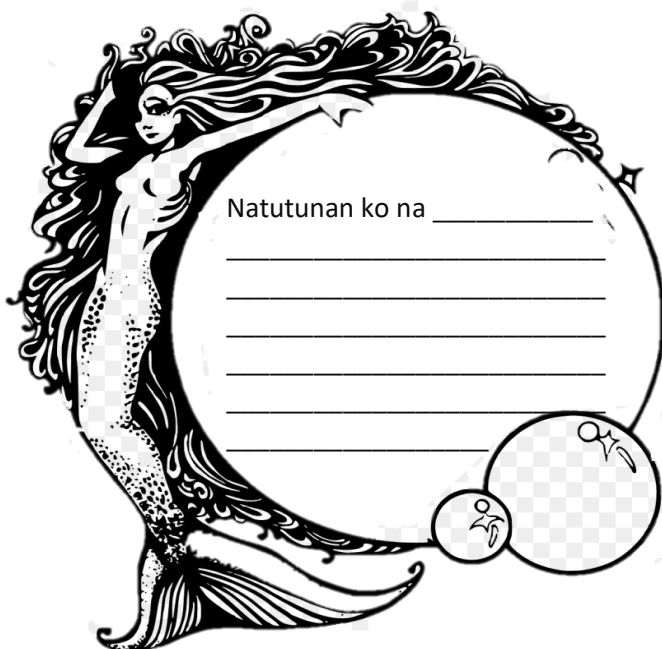
Makatotohanan at 'Di Makatotohanan

Kilos, Gawi at Karakter

Pang-abay na Pamanahon, Pamaraan, Panlunan

Pagyamanin/ Karagdang Gawain

Panuto: Gamit ang mga pang-abay na pamanahon, panlunan at pamaraan, lumikha ng isang alamat tungkol sa mga bagay na madalas makita sa ating paligid sa kasalukuyang panahon o mga imbensyong hatid ng makabagong teknolohiya.

Halimbawa: milktea, cellphone, facemask

PAMANTAYAN SA PAGBUO:

May angkop na pamagat	-----	5 pts.
May makabuluhang mensahe o aral na nakapaloob sa alamat	-----	10 pts.
May maayos na pagkasunod-sunod ng balangkas o banghay ng pangyayari-	-----	10 pts.
Kakikitaan ng mga pang-abay na pamanahon, panlunan at pamaraan	-----	15 pts.
Wastong pagkakabaybay at pagbabantas kaayusan at kalinisan ng pagkakasulat-	-----	<u>5 pts.</u>

KABUUAN:

50 puntos

Tayahin

Panuto: Basahin at unawain ang bawat katanungan at piliin ang titik ng tamang sagot batay sa hinihingi nito. Isulat ang sagot sa isang buong papel. (Huwag kalimutang isulat ang pangalan, taon, pangkat at bilang ng modyul.)

- Maituturing na alamat ang isang kuwento kapag:
  - naganap ito sa mga tanyag na lugar
  - naglalaman ito ng makatotohanang pangyayari
  - naglalahad ng patunay sa pinagmulan ng mga bagay-bagay
  - nagsalaysay ng pinagmulan ng bagay, lugar, pangyayari o katawagan
- Alin sa mga sumusunod ang makatotohanang tagpuan sa akdang "Alamat ni Prinsesa Manorah"?

A. lawa	C. yungib ng dragon
B. mahiwagang bundok	D. katakot-takot na kagubatan
- Alin sa mga sumusunod ang makatotohanang tauhan sa akdang "Alamat ni Prinsesa Manorah"?

A. dragon	C. Kinnaree
B. Prinsipe Sutton	D. mahiwagang ermitanyo
- Alin sa mga sumusunod ang makatotohanang pangyayari mula sa binasang alamat?
  - Paghingi ng tulong ni Prahnbun mula sa isang dragon.
  - Paggamit ng mahiwagang lubid sa paghuli ng kinnaree.
  - Pagkukubli ng mga magagandang kinnaree sa loob ng kagubatan
  - Pagkatuwa ng prinsipe sa ginawa ni Prahnbun at pagka-akit sa prinsesa

5. Alin sa mga sumusunod ang di-makatotohanang pangyayari mula sa binasang alamat na “Ang Buwang Hugis Suklay”?
  - A. “Bakit ka nagdala ng *mia no?* Ito’y isang pang-aalipusta!”
  - B. Naghalughog siya sa buong tindahan upang maalala ang ipinabili ng asawa.
  - C. Nang makita ito ng lolo, siya’y galit na galit na sinaksak ang salamin at tuluyang nabasag.
  - D. Nagpaalam ang mangingisda sa kanyang asawa na lumuwas na kabayanan upang bumili ng kagamitan nito.
6. Ang mga sumusunod ay mga pangyayari sa akdang tinalakay na nagpapatunay na ito ay halimbawa ng isang alamat maliban sa isa.
  - A. Ang pitong *kinnaree* ay kalahating babae at kalahating sisne.
  - B. Ganun na lamang ang pagkaawa ng ibang mga kapatid ng prinsesa
  - C. Nakita ni Prahnbun ang pitong *kinnaree* na masayang nagtatampisaw sa ilog.
  - D. Si Kinnaree Manorah ay isang prinsesa ng alamat ng Thai at ang pinakabata sa pitong anak na *kinnaree* ng Haring Prathum at Reynang Jantakinnaree.
7. Ang kuwento ni Prinsesa Manorah ay isang halimbawang kuwentong nagsasalaysay tungkol sa pinagmulan ng _____.
  - A. lugar
  - B. pangyayari o katawagan
  - C. bagay
  - D. kasaysayan

Para sa bilang 8-10

Tukuyin kung ano ang ipinapakita ng mga salita o parirala na nakasalungguhit.

8. Sa loob ng kagubatan, nakakubli ang maganda at kaaya-ayang lawa kung saan ang pitong *kinnaree* ay masayang dumadalaw lalo na sa araw ng *Panarasi* (kalakihan ng buwan).
  - A. gawi
  - B. karakter
  - C. kilos
  - D. pananaw
9. Ganun na lamang ang pagkaawa ng ibang mga kapatid ng prinsesa.
  - A. gawi
  - B. karakter
  - C. kilos
  - D. pananaw
10. “Iniismiran pa ako ng kontrabidang ito!”
  - A. gawi
  - B. karakter
  - C. kilos
  - D. pananaw

Para sa bilang 11-15

Tukuyin kung anong uri ng pang-abay ang nakasalungguhit sa pamamagitan ng pagsulat ng angkop na titik sa bawat uri nito.

- A-** Pang-abay na Pamanahon
- B-** Pang-abay na Pamaraan
- C-** Pang-abay na Panlunan

Sa loob ng kagubatan (11. ____), nakakubli ang maganda at kaaya-ayang lawa kung saan ang pitong *kinnaree* ay masayang (12. ____) dumadalaw lalo na sa araw ng Panarasi (13. ____).

.Agad-agad (14. ____) niyang binili ang mga kagamitan sa pangisingda at ang kendi para sa anak.

Noong unang panahon (15.____), may isang mangingisda na nagpaalam sa kaniyang asawa na lumuwas sa kabayanan upang mamili ng mga gamit sa pangangisda.

SANGGUNIAN:

Panitikang Asyano 9 pp. 29-38 (Modyul ng mag-aaral sa FILIPINO)

Pintig ng Lahing Pilipino 9 pp.414-417, Florante C. Garcia et. al., (Ikalawang Edisyon)

Pinagyamang Pluma 9 pp. 387-389, Aileen G. Baisa-Julian et. al., (Ikalawang Edisyon)